OSMANLI TÜRKÇESİ

10. SINIF

3. ÜNİTE

Türkçe Kelimelerin Okunuşu

Sunuyu PDF olarak indir

Türkçede kelimeler sesli harfler aracılığı ile oluşturulur.
Osmanlı Türkçesinde ise sesli harf yoktur.
Onun yerine okutucu harflerden faydalanılır.

Sesli Harfler 8 tanedir.

a – e
ı – i
u – ü
o - ö

Osmanlı Türkçesinde Okutucu harfler 4 tanedir.

ا
و
ه
ی

Okutucu Harfler

"Elif" okutucusu, önüne geldiği harfi "a" sesiyle okutur.

Okutucu elif (ا) harfi

Okutucu he (ه) harfi

Okutucu Harfler

"He" okutucusu, önüne geldiği harfi "e" ve bazen de "a" sesleriyle okutur.

Okutucu vav (و) harfi

Okutucu Harfler

"Vav" okutucusu, önüne geldiği harfi "o, ö, u, ü" seslerinden biriyle okutur.

Okutucu Harfler

Okutucu ye (ى) harfi

"Ye" okutucusu, önüne geldiği harfi "ı, i" seslerinden biriyle okutur.

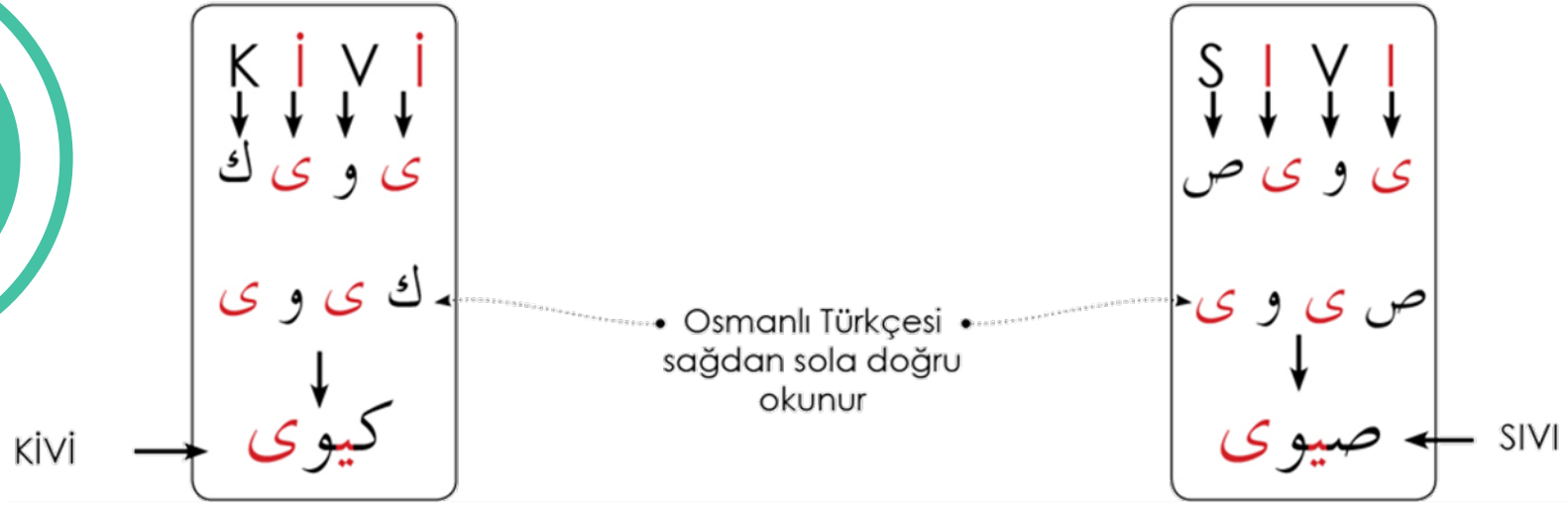

“Elif Okutucusu” ve “a” Sesi

Elif okutucusu kendinden önceki harfi «a» sesiyle okutur.

بابا	پاشا	جام	شال	ماصا
baba	paşa	cam	şal	masa

“Elif Okutucusu” ve “a” Sesi

Elif harfinin üzerindeki med işareti (آ) elif harfini «a» sesiyle okutur.

آل	آق	آرا	آسلان	آراچ
al	ak	ara	aslan	araç

Elif okutucusu için kelime örneklerini okuyalım.

آت	آیاق	یای	چای	چام
at	ayak	yay	çay	çam
چاغلایان	آغاچ	آڭلات	قاوال	یاپراق
çağlayan	ağaç	anlat	kaval	yaprak
صاچاق	یاناشاماز	مارت	باغلا	چاتلاق
saçak	yanaşamaz	mart	bağla	çatlak

Elif okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

Babam masal yazar.	بابام ماصال یازار.
Afacan Hakan taş atar.	آفاجان خاقان طاش آتا
Yaşar sağlam masa yapar.	یاشار صاغلام ماصا یا
Kanayan damar can yakar.	قانایان طامار جان یاقا.
Bardak bardak ayran, kazan kazan aş var.	بارداق بارداق آیران، قازان قازان
Tavşan kaçar, tazı kovalar.	طاوشان قاچار، طازی قوآلار.
Dal sarkar kartal kalkar.	دال صارقار قارتال قا

“Elif Okutucusu” ve “a” Sesi

آرالا — arala	قاورا — kavra
قوشما — koşma	قاینا — kayna
آتلا — atla	آغلا — ağla
یاشا — yaşa	قاپا — kapa

Fiil kök veya gövdelerinin sonundaki “a” sesi “elif” okutucusu ile gösterilir.

“He okutucusu” ve “e, a” Sesleri

He Okutucusu

He okutucusunu daha iyi kavrayabilmek için **açık hece** ve **kapalı hece** kavramlarını iyi öğrenmeliyiz.

Açık hece

Türkçede bir kelimenin herhangi bir hecesi sesli (ünlü) harfle bitiyorsa buna ‘açık hece’ denir.

Örnek:

pa - ra - van

pen - ce - re

Kapalı Hece

Türkçede bir kelimenin herhangi bir hecesi sessiz (ünsüz) harfle bitiyorsa buna ‘kapalı hece’ denir.

Örnek:

sal - ça

ke - lep - çe

“He Okutucusu” ve “e, a” Sesleri

“He okutucusu” kendinden önceki harfi
“e” veya “a” sesiyle okutur.

صالچه	طامله	مارقه	سله	دره
salça	damla	marka	sele	dere

“He Okutucusu” ve “e, a” Sesleri

Kelime başlarındaki “e” sesi, elif (ا) veya elif üzerine hemze (أ) konularak gösterilir.

ارن	اكمك	ألك	أش	أمل
eren	ekmek	elek	eş	emel

“He Okutucusu” ve “e, a” Sesleri

İsim ve isim eklerinin sonuna gelen

“a” sesleri he okutucusu ile gösterilir.

پاره	قازمه	صاغه	باجه ده	پاره یه
para	kazma	sağa	bacada	paraya

“He Okutucusu” ve “e, a” Sesleri

ه

“He okutucusu”, ilk hecede kullanılmaz.
Diğer hecelerde, hece kapalı ise terk edilir; hece açık ise kullanılır.

سرچه	جكت	دره	تپه	İlk hece
serçe	ceket	dere	tepe	
چكمه جه	پچه ته	سوه جن	تنه كه	Açık hece
çekmece	peçete	sevecen	teneke	
تكرلك	يلك	گرچك	ببك	Kapalı hece
tekerlek	yelek	gerçek	bebek	

“He Okutucusu” ve “e, a” Sesleri

“He okutucusu” kendinden sonraki harfe birleşmez.

گله نك	كله بك	سرچه يه	اويله مى	كپه نك
gelenek	kelebek	serçeye	öyle mi	kepenek

ه

He okutucusu için kelime örneklerini okuyalım.

صالچه	یاره	بسله	کچه	بره
salça	yara	besle	keçe	bere
چشمه	باقلاوه	صارمه	کپچه	پرده
çeşme	baklava	sarma	kepçe	perde
بالطه	آژانده	أسنك	طاشله	سوه جن
balta	ajanda	esnek	taşla	sevecen

He okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

Ucuz gömlek ütü tutmaz.	اوجوز گوملك أوتو طو
Ozan çok düzgün konuşuyor.	اوزان چوق دوزگون قونوش
Güzel gören güzel düşünür.	گوزل گورن گوزل دوشونور
Kuş, uzun uzun öter.	قوش، اوزون اوزون أ .
Dokuz çocuk korkan çobana gülüyor.	طوقوز چوجوق، قورقان چوبانه
Ucuz gömlekten düğme çabuk kopar.	گوللوبوجوزگوملكدن دوگمه چابوق
Ürkek çocuk gölgede oynar.	ئوركك چوجوق گولگه ده اوينا ر.

“Vav Okutucusu” ve “o, ö, u, ü” Sesleri

“Vav okutucusu” kendinden önceki harfi

“o, ö, u, ü” seslerinden biriyle okutur.

سونوك	قويون	يول	صول	تول
sönük	koyun	yol	sol	tül

“Vav Okutucusu” ve “o, ö, u, ü” Sesleri

Kelime başlarındaki “o-ö-u-ü” sesleri,

elif ve vav (او) harfleriyle harfleriyle gösterilir.

اویون	اورتوك	او	اوچ	اون
oyun	örtük	o	üç	on

و

“Vav Okutucusu” ve “o, ö, u, ü” Sesleri

Notlar:

• Kelime başındaki “ö, ü” seslerini, “o, u” seslerinden ayırmak için elif harfinin üzerine hemze (أو) konulabilir.

• “ö, ü” sesleri, bazı kelimelerin yazımında (ئو) şeklinde işaretlenmiştir.

ئولوم	أوست	أوتو	أوزوم	اونوت
ölüm	üst	ütü	üzüm	unut

و

Vav okutucusu için kelime örneklerini okuyalım.

ياقاموز	بولوط	قوم	بويوك	صو
yakamoz	bulut	kum	büyük	su
قوچ	ماروڵ	طوقات	طاووق	بوتون
koç	marul	tokat	tavuk	bütün
اورمان	أوستون	اوشومك	يورغون	قورشون
orman	üstün	üşümek	yorgun	kurşun

Vav okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

Dereden tekne geçmez.	دره دن تكنه گچمز.
Sepet sepet sebze gelecek.	سپت سپت سبزه گله ج
Eren ekmeğe reçel sürer.	أرن أكمگه رچل سور
Tepede bere takan evde terler.	تپه ده بره طاقان أوده
Annem çayda şeker, bezelyede salça sever.	آننه م چايده شكر، بزليه ده صالچه
Yedek tekerlek nerede?	يدك تكرلك نره ده؟ سور.
Patlak tekerlek, sağlam eşekten yeğdir.	پاتلاق تكرلك، صاغلام أشكدن يگدر.

“Ye Okutucusu” ve “ı, i” Sesleri

“Ye okutucusu” kendinden önceki harfi “ı, i” seslerinden biriyle okutur.

قوميك	بيليم	باليق	تيلكى	قاييق
komik	bilim	balık	tilki	kayık

“Ye Okutucusu” ve “ı, i” Sesleri

Kalıplaşmış bazı kelime ve eklerde okutucu “ye” harfi kullanılmaz.

سكز	برلك	آرتق	سز	بز
sekiz	birlik	artık	siz	biz

“Ye Okutucusu” ve “ı, i” Sesleri

Bazı eklerin sonundaki “u, ü” sesleri

“ye” okutucusu ile gösterilir.

اونی	اوغلی	بولدی	دوشدیمی	اویقوجی
onu	oğlu	buldu	düştü mü	uykucu

“Ye Okutucusu” ve “ı, i” Sesleri

Bazı kelimelerin ilk hecesindeki “e” sesi “ye” okutucusu ile gösterilir.

ویرمك	ییمك	ایتمك	دیمك	ایركن
vermek	yemek	etmek	demek	erken

“Ye Okutucusu” ve “ı, i” Sesleri

Kelime başlarındaki “ı, i” sesleri “elif” ve “ye” (ایـ) ile gösterilir.

ایپ	ایگنه	ایشیق	ایصیرغان	ایکی
ip	iğne	ışık	ısırgan	iki

ی

Ye okutucusu için kelime örneklerini okuyalım.

تيتيز	گميجي	پيرينچ	سيوري	اينجي
titiz	gemici	pirinç	sivri	inci
ايلچي	ايصپاناق	ايصي	سسسز	ديرك
elçi	ıspanak	ısı	sessiz	direk
گيزلي	پينير	قيزيل	چكيچ	چيلك
gizli	peynir	kızıl	çekiç	çilek

Ye okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

Tekir kedi çanaktaki eti hızlıca yedi.	تكير كدي چاناقده كي أتي خيزليجه ييدي.
Cılız sivrisinek çocuğu ısırdı.	جيليز سيوري سينك چوجوغي ايصيردى.
Ağzı açık gözü kapalı uyurdu.	آغزي آچيق گوزي قاپالي اويوردي.
Serin sularda derin düşüncelere daldı.	سرين صولرده درين دوشونجه لره
Eli dar olanın dili kısa olur.	ألي دار اولانك، ديلي قيصه اولور.
Bugünkü işi yarına bırakma.	بو كونكي ايشي يارينه بيراقما
İstediğini söyleyen, istemediğini işitir.	ايسته ديگني سويله ين، ايسته مه ديگني يشيتير.

Okutucu harflerin ünsüz karşılıkları veya kendi sesleriyle de okunabileceğini Unutmayınız! Konuyla ilgili aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

ye (ى)	vav (و)	he (ه)	elif (ا)
یای	وار	داها	ال
یول	وازو	هیچ	ات
قایا	کیوی	هر	اکمك

Bu sunu içinde Milli Eğitim Bakanlığına ait ders kitaplarındaki çizimler kullanılmıştır. Telif Hakları mahfuzdur.

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Hazırlayanlar:
Yusuf IRMAK
Yavuz YURDAKUL
Hüseyin KURT
Abdullah ÇAKTI

İnceleme:
Muhammed ERİNÇ

Editör:
Recep KÜÇÜKŞAHİN

Etkinlikler
Tıkladıktan sonra Listele butonuna basınız.

Değerlendirme

Etkileşimli Kitap